

โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร (คลินิกพืช)

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรัง

๑. ความเป็นมา/พระราชดำริ

การใช้เทคโนโลยีการเกษตร หรือ นวัตกรรมที่เหมาะสม เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาการเกษตรที่จะช่วยเพิ่มผลผลิตและสร้างแรงจูงใจในการกระตุ้นเศรษฐกิจการผลิตภาคการเกษตร โดยจำเป็นต้องมีการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างองค์กรวิจัยและพัฒนาภาคการเกษตร ที่เป็นแหล่งบริการความรู้เฉพาะด้านกับเกษตรกรเป้าหมาย ที่จะต้องนำความรู้ วิทยาการใหม่ และการบริการทางวิชาการ โดยอาศัยช่องทาง (Channel) ต่าง ๆ ที่สามารถให้บริการตรงความต้องการ และทันต่อเหตุการณ์ การจัดตั้งคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ที่เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถทำให้การบริการทางวิชาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีบรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังเร็วขึ้น ซึ่งการดำเนินงานในรูปแบบนี้จะเป็นการบูรณาการนักวิชาการแต่ละสาขา ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน ฯลฯ โดยอาศัยเครื่องมืออุปกรณ์เข้าช่วยในการปฏิบัติงานสามารถเคลื่อนที่เข้าไปได้ทุกจุดสร้างแรงดึงดูดใจให้กับเกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่เป้าหมาย เป็นการกระตุ้นเกษตรกรให้เกิดการตื่นตัว และยอมรับนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้เป็นอย่างดี

ในวโรกาสที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีพระชนมายุครบ ๕๐ พรรษา ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงขอพระราชทานุญาตจัดทำโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่กราบบังคมทูลถวายแด่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร และทรงรับโครงการดังกล่าวไว้ในพระราชานุญาตฯ พระราชทานพระราชนุญาตอัญเชิญพระนามาภิไธยย่อไว้ในเครื่องหมาย ตราสัญลักษณ์โครงการ

๒. การสนองพระราชดำริ / การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรังได้เข้าร่วมโครงการ โดยการออกให้บริการคลินิกพืช มีการแจกเอกสารทางวิชาการ และรับปรึกษาปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรในด้านการผลิตพืชให้คำแนะนำต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรสามารถแก้ไขและป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างขั้นตอนการผลิตพืชได้

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้งานวิจัยพัฒนาและงานบริการจัดการไร่นา สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และช่วยแก้ไขปัญหาลุกลามให้เกษตรกรได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ ตลอดจนเพื่อสร้างและพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิชาการ หน่วยงานส่งเสริมและศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ดำเนินงานในรูปแบบการบูรณาการนักวิชาการ แต่ละสาขา ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน และการบัญชี ฯลฯ ทำให้การบริการทางวิชาการและถ่ายทอดเทคโนโลยีบรรลุผลสำเร็จ สามารถกระตุ้นให้เกษตรกรเกิดการตื่นตัวและยอมรับนวัตกรรมใหม่ ๆ

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

๑. เพื่อให้เกษตรกรได้รับการบริการทางด้านพืชตามความต้องการและความเหมาะสมของพื้นที่
๒. เพื่อถ่ายทอดงานวิจัยพัฒนาและเทคโนโลยีทางด้านพืชให้กับเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายได้
ปรับใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิต
๓. เพื่อให้คำแนะนำและช่วยแก้ไขปัญหาทางด้านพืชที่เกิดขึ้นในพื้นที่ให้เกษตรกรได้อย่าง
รวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

ในพื้นที่จังหวัดตรัง ตามแผนการจัดโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ของจังหวัดตรัง

๔.๒พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

ในพื้นที่จังหวัดตรัง ตามแผนการจัดโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ของจังหวัดตรัง

๕. หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๑หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ :

สำนักงานเกษตรจังหวัดตรัง กรมส่งเสริมการเกษตร

๕.๒หน่วยงานวิชาการ (กรมวิชาการเกษตร)

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรัง
- สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ จังหวัดสงขลา

๖. งบประมาณ

๖.๑งบประมาณโครงการวิชาการเกษตร

งบปกติของหน่วยงานที่ได้รับจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท

๖.๒ งบอื่นๆ (ระบุ)

- กปร.
ไม่มี
- มูลนิธิชัยพัฒนา
ไม่มี
- อื่นๆ (ระบุ)
ไม่มี

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑กิจกรรม ศึกษา /ทดสอบ

ไม่มี

๗.๒กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

๗.๒.๑แปลงต้นแบบ/แปลงสาธิต

ไม่มี

๗.๒.๒ การฝึกอบรม

ไม่มี

๗.๒.๓ การเป็นวิทยากร

ไม่มี

๗.๒.๔ การผลิตสื่อ / โสตทัศนูปกรณ์

๗.๒.๕ การจัดนิทรรศการ

ได้ดำเนินโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ โดยการออกให้บริการและจัดบอร์ดทางวิชาการร่วมกับโครงการจังหวัดเคลื่อนที่ฯ ของจังหวัดตรัง ในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ เพื่อถ่ายทอดความรู้จากงานวิจัยสู่เกษตรกรและให้คำแนะนำเพื่อไปปรับใช้ในกระบวนการผลิตของเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งยางพาราที่เป็นพืชสร้างรายได้หลักให้เกษตรกรในพื้นที่ เน้นการถ่ายทอดความรู้ตั้งแต่แนะนำพันธุ์ยาง การใส่ปุ๋ย ดูแลรักษา การป้องกันกำจัดโรค และอาการผิดปกติของยางพารา และให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกและ

การปฏิบัติดูแลพืชผัก ไม้ผล ปาล์มน้ำมัน พร้อมแจกเอกสาร คู่มือ แผ่น VCD ให้แก่เกษตรกรผู้ที่เข้ารับบริการ ตลอดจนติดตามผลการให้คำปรึกษาแนะนำ และจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่

จากการร่วมโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ ของจังหวัดตรัง ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๙ จนถึงเดือนกันยายน ๒๕๖๐ มีเกษตรกรเข้ารับบริการ จำนวน ๓๘๔ ราย และมีการติดตามให้บริการต่อเนื่องแก้ไขปัญหาในพื้นที่เกษตรกร จำนวน ๖๐ ราย

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรัง ร่วมปฏิบัติงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ ตามแผนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสนับสนุนแผนโครงการจังหวัดเคลื่อนที่ฯ ของจังหวัดตรัง รวมทั้งสิ้น ๗ ครั้ง มีเกษตรกรเข้ารับบริการ จำนวน ๒๓๙ ราย ซึ่งในรอบ ๑๒ เดือนที่ผ่านมา (ตุลาคม ๒๕๕๙-กันยายน ๒๕๖๐) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรัง ได้ออกให้บริการวิชาการด้านพืช จำนวน ๑ ครั้ง ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ การออกให้บริการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ จังหวัดตรัง (ต.ค.๕๙-ก.ค.๖๐)

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	สถานที่	เกษตรกร ใช้บริการ	ติดตาม ต่อเนื่อง (คลินิก ๐๕)
๑	๒๒ ธ.ค.๕๙	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) ๖๑/๑ ม.๖ ต.หนองบ่อ อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง	-	-
๒	๒๒ มี.ค.๖๐	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) ๕ ม.๕ ต.กะลาเส อ.สิเกา จ.ตรัง	-	-
๓	๓-๔ พ.ค.๖๐	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) ๑๙๒ ม.๔ ต.เขาวิเศษ อ.วังวิเศษ จ.ตรัง	-	-
๔	๒๖-๒๗ ส.ค.๖๐	โรงเรียนบ้านหนองหมอม ม.๑ ต.นาวงอ.ห้วยยอด จ.ตรัง	๓๘๔	๖๐
รวม			๓๘๔	๖๐

ตารางที่ ๒ การออกให้บริการโครงการ “หน่วยบำบัดทุกข์ บำรุงสุข สร้างรอยยิ้มให้กับประชาชน
จังหวัดตรัง”

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	สถานที่	เกษตรกรใช้ บริการ
๑	๑๕ ธ.ค.๕๙	ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเปียง ม.๔ ตำบลเกาะเปียง อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง	๑๕
๒	๒๓ มี.ค.๖๐	บริเวณสามแยกชายหาดปากเมง ม.๔ ตำบลไม้ฝาด	๑๕

		อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง	
๓	๒๐ เม.ย.๖๐	ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลควนปริง ม.๖ ตำบลควนปริง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง	๓๔
๔	๒๕ พ.ค.๖๐	วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร ม.๒ ตำบลควนธานี อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง	๑๙
๕	๒๒ มิ.ย.๖๐	โรงเรียนวังวิเศษ ม.๔ ตำบลวังวิเศษ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง	๑๐
๖	๒๐ ก.ค.๖๐	โรงเรียนบ้านโพธิ์น้อย ม.๓ ตำบลคลองปาง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง	๑๐
๗	๒๔ ก.ย.๖๐	องค์การบริหารส่วนตำบลปะเหลียน ม.๑ ต.ปะเหลียน อ.ปะเหลียน จ.ตรัง	๑๓๖
รวม			๒๓๙

ตารางสรุปผลการติดตามให้บริการแก้ไขปัญหาในพื้นที่เกษตรกร (คลินิกเกษตร ๐๕)

ชนิดพืช	ปัญหาที่พบ	วิธีการให้บริการ
ปาล์มน้ำมัน	โรคทะลายเน่า	- แนะนำให้เกษตรกรสำรวจแปลงเมื่อมะทะลายเน่าให้ ตัดออกแล้วนำไปเผาทำลายนอกแปลง - ตัดใบออกตามกำหนด เพื่อให้แปลงโปร่งในหน้าฝน ตัดทะลายตามกำหนด
	ปาล์มน้ำมันไม่ให้ผลผลิต	-แนะนำให้เกษตรกรใส่แม่ปุ๋ย ก่อนใส่ปุ๋ยควรกำจัด วัชพืชและใส่ปุ๋ยขณะดินมีความชื้นเพียงพอ
ลองกอง	หนอนชอนเปลือก	- ให้ใช้ไส้เดือนฝอยในการฉีดพ่น อัตรา ๔๐ ล้านตัวต่อ น้ำ ๑ ปี๊บพ่นตามส่วนของลำต้นและกิ่งใหญ่ที่ถูกหนอน ทำลายในตอนเย็น -แนะนำให้เกษตรกรตัดแต่งกิ่งภายในมร่งพุ่มให้มีแสงที่ เหมาะสม
	โรคราดำ	-พ่นด้วยกำมะถันผงหรือคอปเปอร์ออกซีคลอไรด์ เมื่อ ผลโตพ่นด้วยคาร์เบนดาซิม
พริก	โรคกุ้งแห้งหรือแอนแทรคโนส	- ควรใช้แคลเซียมโบรอน ๒๐ % โดยช่วงที่พริกออก ดอก ให้ฉีดพ่น ๗ วัน/ครั้ง และเมื่อพริกมีผล ให้ฉีดพ่น ๑๐ วัน /ครั้ง - ควบคุมโรคโดยใช้เชื้อราไตรโคเดอร์ม่าอัตรา ๑ กิโลกรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร โดยขยายในน้ำเพื่อเอาสปอร์ ออกจาก วัสดุ (ข้าวฟ่าง ข้าวโพด) กรองเอาแต่น้ำ

		และผสมสารจับใบฉีดพ่นทุกๆ 5 - 7 วันโดยฉีดพ่นในช่วงเย็น หรือใช้เชื้อแบคทีเรียบีเอส (บาซิลลัส ซับทีลิส) อัตราการใช้ตามฉลาก เมื่อเริ่มพบอาการของโรคให้ฉีดพ่น บริเวณที่เกิดอาการของโรคทั้งนี้ควรผสมสารจับใบ และฉีดพ่นในช่วงเย็น - ใช้ยาป้องกันกำจัดเชื้อราพ่นทุก ๑-๒ อาทิตย์ต่อครั้ง ซึ่งมียาที่ใช้ได้ ผลดี เช่น ไโดโพลาทเทน ๘๐% WP. ในอัตราส่วนประมาณ ๓๐ กรัม ผสมน้ำ ๑ ๒๐ ลิตร เบนเลท อัตราส่วนประมาณ ๖ กรัม ผสมน้ำ ๑ ๒๐ ลิตร ไซเนป ๘๐% WP. อัตราส่วนประมาณ ๖๐ กรัม ผสมน้ำ ๑ ๒๐ ลิตร ฉีดพ่นควรคลุกเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูกด้วยสารแมนโคเซบ
ชนิดพืช	ปัญหาที่พบ	วิธีการให้บริการ
พริก	เพลี้ยไฟเข้าทำลาย	-ใช้คาร์บาริลฉีดพ่น เมื่อตรวจพบเพลี้ยไฟระบาด พ่นทุกๆ ๗-๑๐วัน
ฝรั่ง	โรคแอนแทรคโนส	-ตัดแต่งกิ่งให้โปร่ง และหลีกเลี่ยงการให้น้ำกับพุ่มต้น จะช่วยลดการระบาดของเชื้อได้ -ฉีดพ่นด้วยแมนโคเซบสลับกับคาร์เบนดาซิม
ผักคะน้า	หนอนใยผัก	-ติดกับดักกาวเหนียวสีเหลือง -ใช้สปิโนซแซด อัตรา ๒๐-๓๐ มิลลิลิตรต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
ข้าวโพด	โรคต้นเน่า	-ให้เกษตรกรเผาทำลายเศษซากข้าวโพดหลังฤดูเก็บเกี่ยว -ไม่ควรปลูกข้าวโพดให้แน่นมากเพื่อให้มีการระบายอากาศและความชื้นได้ดี -ใช้พันธุ์ต้านทานโรคต้นเน่า
	หนอนกัดกินใบและต้น	-ใช้เชื้อไวรัสNPV อัตรา ๒๐ มิลลิลิตร/น้ำ ๒๐ ลิตร พ่น ๓ ครั้ง ในช่วงเย็นห่างกัน ๗ วัน -ฉีดพ่นด้วย flufenoxuron(Cascade5%EC) ๓๐ มิลลิลิตรต่อน้ำ ๒๐ ลิตร พ่น ๑-๒ ครั้ง ห่างกัน ๗ วัน

๗.๓กิจกรรมผลิตและการขยายพันธุ์พืช

ไม่มี

๗.๔กิจกรรมประสานงาน ติดตามและประเมินผล

มีการประชุมคณะกรรมการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ และกรณีการให้บริการต่อเนื่อง ดำเนินการโดยติดต่อประสานงานกับผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ เพื่อเข้าติดตาม เยี่ยมชม และประเมินผลการ แก้ปัญหาของเกษตรกร รวมทั้งให้คำแนะนำเพิ่มเติมจนกว่าเกษตรกรจะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ไม่มี

๘.ผลสำเร็จ /ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรังได้ออกให้บริการคลินิกพืช โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ให้ คำปรึกษา แนะนำการปลูกพืช การให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหาโรคพืช และมีเกษตรกรใช้บริการ คลินิกพืช จำนวน ๓๘๔ ราย และมีการติดตามให้บริการต่อเนื่องแก้ไขปัญหาในพื้นที่เกษตรกร จำนวน ๖๐ ราย

๙.ปัญหา/อุปสรรค

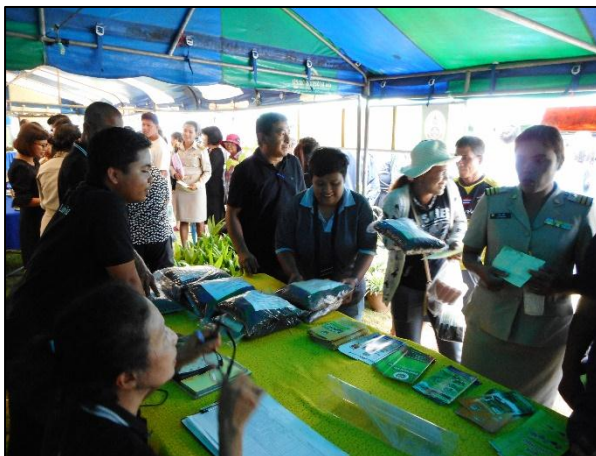
ไม่มี

การจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร
เมื่อวันที่ ๒๖ - ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ โรงเรียนบ้านหนองธง
หมู่ที่ ๑ ตำบลนาหวาง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

คลินิกพืช

ดำเนินการบริการแบบต่อเนื่อง (05) ให้กับเกษตรกรในพื้นที่

โรคทะลายเน่าปาล์มน้ำมัน

โรคแอนแทรคโนสฝรั่ง

โรคต้นเน่าและหนอนเข้าทำลายข้าวโพด